

Sygnatura akt VIII Ga 237/13

WYROK

WIMIENIURZECZYPOSPOLITEJPOLSKIEJ

Dnia 27 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Sałamaj

Sędziowie: SO Agnieszka Woźniak (spr.)

SR del. Natalia Pawłowska-Grzelczak

Protokolant: st. sekr. sąd Joanna Witkowska

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2013 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo-akcyjnej w W.

przeciwko (...) -HANDEL spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 7 maja 2013 roku, sygnatura akt X GC 1248/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

1. utrzymuje w mocy nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie w dniu 18 października 2012 roku, w sprawie X GNe 3012/12, w części co do kwoty 3743,70 zł (trzy tysiące siedemset czterdzieści trzy złote i siedemdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2012 roku oraz co do odsetek ustawowych liczonych od kwoty 123946,91 złotych od dnia 9 października 2012 roku do dnia 10 października 2012 roku,
2. uchyla nakaz zapłaty w pozostałym zakresie i oddala powództwo o zapłatę kwoty 3855,40 zł (trzy tysiące osiemset pięćdziesiąt pięć złotych i czterdzieści groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2012 roku,
3. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 105,70 zł (sto pięć złotych siedemdziesiąt groszy) tytułem kosztów procesu;

II. oddala apelację w pozostałej części,

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 357 zł (trzysta pięćdziesiąt siedem złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO A. Woźniak SSO P. Sałamaj SSR (del.) N. Pawłowska-Grzelczak

VIII Ga 237/13

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo-akcyjna w W. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej (...) -HANDEL spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwoty 7.599,10 złotych z odsetkami liczonymi od kwoty 7.599,10 złotych od dnia 9 października 2012 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 123.946,91 złotych od dnia 9 października 2012 r. do dnia 10 października 2012 r. wraz z kosztami procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska powódka wskazała, iż strony łączyła umowa współpracy zabezpieczona wekslem in blanco. Powódka podniosła, iż obecnie znajduje się w posiadaniu ww. weksla własnego opiewającego na sumę wekslową w wysokości 136.414,03 złotych, z terminem płatności oznaczonym na dzień 8 października 2012 r. Wskazała, iż pismem z dnia 1 października 2012 r. wzywała pozwaną do wykupu weksla. Pozwana w dniu 10 października 2012 r. uiszczyła kwotę 123.946,91 złotych.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym dnia 18 października 2012 r., Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie Wydział X Gospodarczy uwzględnił powództwo w całości.

Pozwana wniosła zarzuty od nakazu zapłaty żądając uchylenia go w całości, oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwana wskazała, że w dniu 22 października 2008 r. zawarła z powódką umowę na czas nieokreślony w przedmiocie dostarczania paliw, zabezpieczonej wekslem własnym in blanco. W §7 ust. 2 tej umowy strony postanowiły, iż w sytuacji niedotrzymania przez pozwaną 30-dniowego terminu zapłaty powódka ma prawo do wstrzymania kolejnej dostawy, co skutkować będzie powstaniem po stronie pozwanej zobowiązania do zapłaty maksymalnych odsetek za opóźnienie. W dniu 20 sierpnia 2012 r. miała miejsce dostawa paliwa, którego niska jakość spowodowała znaczne szkody w pojazdach pozwanej. Wskazane zdarzenie zakończyło dalszą współpracę stron. Następnie powódka wezwała pozwaną do zapłaty sumy wekslowej w kwocie 136.414,03 złotych bez podania podstaw swoich rozliczeń. Pozwana w dniu 10 października 2012 r. dokonała wpłaty na rachunek bankowy powódki kwoty 123.946,91 złotych wynikającej z sumy nieuregulowanych dotąd faktur. Pozwana jednocześnie podniosła, że w piśmie z dnia 12 października 2012 r. powódka nie sprecyzowała sposobu wyliczenia żądanych kwot. W ocenie pozwanej w trakcie trwania współpracy nie miało miejsca wstrzymanie dostaw przez powódkę, stąd naliczona kwota odsetek maksymalnych na podstawie zapisu w §7 ust. 2 umowy jest bezpodstawna. Nadto powódka w sporządzonych saldach nie wskazywała należności odsetkowych.

W piśmie procesowym z dnia 22 stycznia 2013 r. powódka wskazała, iż dochodzi pozwem odsetek maksymalnych wyliczonych od należności uiszczonych z opóźnieniem na dzień 1 października 2012 r. Wyrokiem z dnia 7 maja 2013 roku Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie w dniu 18 października 2012 r., w części co do kwoty 2241,92 zł (dwa tysiące dwieście czterdzieści jeden złotych dziewięćdziesiąt dwa grosze) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2012 r. oraz co do odsetek ustawowych liczonych od kwoty 123946,91 zł od dnia 9 października 2012 r. do dnia 10 października 2012 r., uchylił nakaz zapłaty w pozostałym zakresie i oddalił powództwo o zapłatę kwoty 5357,18 zł (pięć tysięcy trzysta pięćdziesiąt siedem złotych osiemnaście groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2012 r. Zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 671,87 zł (sześćset siedemdziesiąt jeden złotych osiemdziesiąt siedem groszy) tytułem kosztów procesu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że pozwana (...) -HANDEL spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w dniu 22 października 2008 r. zawarła umowę z (...) spółką jawną w K. w przedmiocie dostarczania pozwanej paliw na czas nieokreślony. Zgodnie z § 7 tej umowy pozwana była zobowiązana do zapłaty należności za dostarczony produkt w terminie 30-dni od dnia wystawienia faktury. W sytuacji niedotrzymania terminu zapłaty sprzedający zastrzegł sobie prawo do wstrzymania kolejnej dostawy, a pozwana wówczas będzie zobowiązana do zapłaty powódcie maksymalnych odsetek za opóźnienie. Jednocześnie w § 9 umowy pozwana zobowiązała się do wręczenia weksla in blanco tytułem zabezpieczenia ewentualnych roszczeń wynikających z umowy. Jednocześnie w pkt. 2 zastrzeżono, iż powódka jest uprawniona do wystawienia weksla w przypadku opóźnień pozwanej z zapłatą na sumę należności pozostającej do zapłaty powiększonej o odsetki za opóźnienie w zapłacie, opatrzenia weksla datą wystawienia

według swego uznania i datą płatności po dniu wymagalności najwcześniejszej wymagalnego, a niezaspokojonego zobowiązania, opatrzenia weksła klauzulą bez protestu i na zlecenie oraz wskazania miejsca wystawienia i płatności. Powódka po wystawieniu weksła była zobowiązana do wezwania pozwanej do jego wykupu (§ 9 pkt. 3 umowy). Pozwaną przy zawieraniu umowy reprezentowała J. S. (obecnie C.) i S. C., powódkę zaś M. C.. Umowa została zredagowana przez powodową spółkę. Umowę podpisał jako pierwszy M. C., a następnie przedstawiciel handlowy powódki N. P. (2), przedstawiła podpisaną już umowę reprezentantom pozwanej spółki. Spółka (...) spółką jawną w K. na skutek kolejnych zmian przekształciła się w (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółkę komandytowo-akcyjną w W.. Powódce (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółkę komandytowo-akcyjną w W. na mocy art. 553 § 1 k.s.h. przysługują wszystkie prawa spółki przekształconej (...) spółką jawną w K.. Za wydany towar powódka obciążała pozwaną fakturami VAT, które były regulowane zwykle z niewielkim, kilkudniowym opóźnieniem. Powódka nie wystawiała z tego tytułu not odsetkowych. Saldo rozliczeń między stronami na dzień 31 grudnia 2010 r. wskazuje zerową wysokość wzajemnych zobowiązań także w zakresie odsetek za opóźnienia w terminie zapłaty. Współpraca stron układała się dobrze do momentu, gdy w sierpniu 2012 roku - zgodnie z oceną pozwanej - powódka dostarczyła wadliwe paliwo, które spowodowało uszkodzenia w pojazdach pozwanej. Na tej podstawie pozwana wniosła pozew o zasądzenie od powódki roszczenia odszkodowawczego. Zakończenie współpracy skutkowało wypełnieniem przez powódkę weksła na kwotę 136.414,03 złotych z klauzulą bez protestu, z terminem płatności oznaczonym na dzień 8 października 2012 roku i wskazanym miejscem płatności w S.. Pismem z dnia 1 października 2012 roku powódka wezwała pozwaną do wykupu weksła. Pozwana po otrzymaniu wezwania poinformowała pismem z dnia 9 października 2012 r., że według jej obliczeń suma wekslowa jest zawyżona, bowiem zapisy umowy nie dawały podstaw do naliczenia odsetek maksymalnych za opóźnienia w zapłacie. W odpowiedzi powódka podała, że §7 umowy daje podstawę do maksymalnych odsetek, a fakt wcześniejszego niedochodzenia od pozwanej roszczenia odsetkowego nie stanowi o utracie prawa jego naliczania w późniejszym okresie. W dniu 10 października 2012 r. pozwana dokonała wpłaty kwoty 123.946,91 złotych na rachunek bankowy powódki.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne, Sąd Rejonowy podniósł, że weksel powinien zostać wypełniony zgodnie z porozumieniem wekslowym zawartym między osobą na wekslu podpisaną (akceptant in blanco, wystawca in blanco) a pierwszym nabywcą weksła, tj. w zasadzie remitentem. Sąd przyjął w odniesieniu do §9 umowy z dnia 22 października 2008 r, że zobowiązanie wekslowe pozwanej miało na celu zabezpieczenie ewentualnych roszczeń powódki powstałych na skutek niedotrzymania postanowień umownych.. Jednocześnie w pkt 2 zastrzeżono, iż powódka jest uprawniona do wystawienia weksła w przypadku opóźnień pozwanej z zapłatą na sumę należności pozostającej do zapłaty powiększonej o odsetki za opóźnienia w zapłacie. Na podstawie materiału dowodowego Sąd ustalił, że po zerwaniu współpracy nieuregulowane pozostały faktury Vat nr (...), FS (...) i (...) w łącznej wysokości 123.946,91 złotych. Kwota ta nie była sporna między stronami i została przez pozwaną uregulowana w dniu 10 października 2012 r., a zatem z dwudniowym opóźnieniem w odniesieniu do oznaczonego dnia wykupu weksła. Słuszne jest zatem dochodzenie odsetek od tej kwoty za okres od 9 do 10 października 2012 r. Ustosunkowując się do zarzutów pozwanej Sąd wskazał, że zapis zawarty w § 7 umowy w przedmiocie odsetek maksymalnych budzi wątpliwości interpretacyjne. Zauważyć należy, iż do czasu zerwania współpracy powódka nie występowała z roszczeniem odsetkowym mimo kilkudniowych opóźnień w terminach zapłaty. Nie informowała pozwanej o istnieniu zadłużenia z tytułu nieterminowego regulowania należności z wystawianych faktur Vat. Nie wzywała do zapłaty należnych jej odsetek. Przeciwnie saldo na dzień 31 grudnia 2010 r. wskazuje zerową wysokość w zakresie wzajemnych wierzytelności. Zeznania powołanego świadka w osobie R. K. potwierdzają tą okoliczność. Sąd zwrócił uwagę, iż nota odsetkowa została wystawiona dopiero w styczniu 2013 r. Brak jest stosownych wezwań do dokonania jej zapłaty. Nadto obejmuje ona należności odsetkowe za cały okres współpracy, a zatem także roszczenia już przedawnione na co zwraca uwagę sama powódka przy formułowaniu zakresu swojego żądania. Podkreślić należy, iż w ocenie Sądu potwierdzenie salda ma charakter pomocniczy dla dokumentacji księgowej. Pozwala on na zorientowanie się w zakresie ilości i wysokości wzajemnych zobowiązań. Na tej podstawie Sąd uznał, iż na dzień 31 grudnia 2010 r. pozwana nie była zobowiązana do uiszczenia na rzecz powódki należności odsetkowych. W ocenie Sądu wystawienie dokumentu w przedmiocie potwierdzenia salda uzasadnia stanowisko, iż na dzień 31 grudnia 2010 r. powódka zrezygnowała z należności odsetkowych za opóźnienia w zapłacie i o tym stanowisku - poprzez przedstawienie rzeczonoego dokumentu - poinformowała pozwaną. Trudno natomiast przyjąć, że przedsiębiorca rezygnuje z dochodzenia należności za opóźnienie w płatności, po to by je naliczyć

dopiero po zakończeniu współpracy, a jeśli tak było w niniejszej sprawie to zachowanie takie musi być potraktowane jako sprzeczne z dobrymi obyczajami kupieckimi, a jako takie – za niekorzystające z ochrony prawnej. Relacje stron wskazują na rezygnację powódki z roszczenia odsetkowego za niewielkie, kilkudniowe spóźnienia pozwanej w regulowaniu należności z wystawianych faktur Vat. Sąd uznał zatem za zasadne zarzuty pozwanej, iż odsetki wskazane w nocie z dnia 22 stycznia 2013 r. za okres od 2008 r. do 31 grudnia 2010 r. od nieterminowych wpłat są nienależne, skoro na dzień 31 grudnia 2010 r. roszczenie odsetkowe między stronami nie istniało. Przechodząc do żądania odsetkowego za okres od 1 stycznia 2011 r. do dnia wystawienia weksla tj. do dnia 8 października 2012 r. Sąd Rejonowy podzielił stanowisko pozwanej, znajdujące oparcie w orzecznictwie, iż „wątpliwości należy tłumaczyć na niekorzyść strony, która zreagowała umowę. Ryzyko wątpliwości wynikających z niejasnych postanowień umowy, nie dających usunąć się w drodze wykładni, powinna bowiem ponieść strona, która zreagowała umowę” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2010 r., sygn. akt. IV CSK 382/09, LEX nr 852584, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 grudnia 2010 r., sygn. akt. V ACa 389/10, LEX nr 846528). Z zeznań świadków wynika, że powódka przy zawieraniu umowy posługiwała się standardowym drukiem umowy. Nie było sporne, że warunki w niej zawarte nie były negocjowane. Zaniechanie zaś dochodzenia odsetek przez cały czas trwania umowy uniemożliwiło wyjaśnienie przez strony niejasnego zapisu w trakcie realizowania umowy. Zdaniem Sądu treść §7 może być odmiennie interpretowana przez strony. Jednak w tym przypadku liczyć powinna się wola stron. Pozwana zaś, poprzez swoje skutecznie zgłoszone zastrzeżenie co do naliczonej sumy wekslowej w zakresie roszczeń odsetkowych, wyraźnie wskazała, że w jej rozumieniu odsetki maksymalne powódka mogła naliczyć jedynie wówczas gdy wstrzymana zostanie dostawa paliw. Sytuacja taka nie miała miejsca przez cały okres trwania współpracy. W jej przekonaniu słusznym zatem było istnienie podstawy do naliczenia jedynie odsetek ustawowych. Zaznaczyć należy, że wątpliwości nie budziła liczba dni zwłoki w zapłacie poszczególnych faktur VAT wskazanych przez powódkę w nocie odsetkowej.

Stanowisko powódki, iż z treści §7 umowy przysługuje jej prawo do naliczenia odsetek maksymalnych nie może się ostać, a tym bardziej stanowić podstawy do dokonania obliczenia sumy wekslowej. Użyty zwrot „wówczas” prowadzi do przyjęcia interpretacji prezentowanej przez stronę pozwaną tj. iż aby powódka mogła żądać odsetek maksymalnych ziszczyć się musiały oba warunki tj. przekroczenie terminu zapłaty oraz wstrzymanie dostawy. Taka interpretacja jest zgodna z literalną treścią §7 ust. 2 umowy. Jednocześnie w §9 umowy przy sposobie wypełnienia weksla został użyty zwrot „powiększonej o odsetki za opóźnienia” bez wskazania na odsetki maksymalne, co dodatkowo może prowadzić do wyciągnięcia dwóch różnych koncepcji naliczania roszczenia odsetkowego. Sąd Rejonowy uznał, iż weksel własny in blanco został przez powódkę wypełniony w sposób nieprawidłowy w zakresie naliczonych odsetek. Analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego pozwala na uznanie możliwości naliczenia przez powódkę jedynie odsetek ustawowych w myśl art. 481 k.c. za nieterminowe wpłaty od poszczególnych kwot wskazanych w nocie odsetkowej nr (...) po dniu 31 grudnia 2010 r. (k. 98 do 100). Termin płatności sumy wekslowej upłynął w dniu 8 października 2012 r. odsetki ustawowe zostały zatem zasądzone od dnia wymagalności tj. od dnia 9 października 2012 r. Mając powyższe na uwadze, Sąd I instancji zgodnie z art. 496 k.p.c. utrzymał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 18 października 2012 r. w części, co do kwoty 2.241,91 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2012 r. oraz odsetek ustawowych od kwoty 123.946,91 złotych od dnia 9 października 2012 r. do dnia 10 października 2012 r. oraz uchylił nakaz zapłaty w pozostałym zakresie i oddalił powództwo o zapłatę kwoty 5.357,18 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2012r., co znalazło odzwierciedlenie w pkt. I, II i III wyroku z dnia 7 maja 2013 r. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zapadło przy zastosowaniu normy art. 100 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła powódka. Domagając się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez utrzymanie w mocy w całości nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym dodatkowo ponad punkt I wyroku co do kwoty 5357,18 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 października 2012 roku, oraz zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania za obie instancje zarzuciła Sądowi Rejonowemu błąd w ustaleniach faktycznych polegający na pominięciu faktu, że warunki umowy były przedmiotem negocjacji, a strona pozwana nie zgłosiła żadnych zastrzeżeń do ich postanowień, polegający na pominięciu faktu, że strona pozwana przyznała, że nie zapoznała się z treścią umowy, polegający na błędnym przyjęciu, że potwierdzenie salda obejmowało również odsetki, podczas gdy odnosi się ono jedynie do dokumentów znajdujących się w księgach rachunkowych, a nie wszelkich możliwych wzajemnych roszczeń stron, polegający na błędnym przyjęciu, że pomiędzy stronami nie doszło do wstrzymania

dostaw, podczas gdy bezsporne jest, że ostatnia dostawa została zrealizowana w dniu 28 sierpnia 2012 roku. Zarzucono także Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisów prawa materialnego to jest przepisów art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez nadanie umowie treści sprzecznej z zamiarem i celem stron w chwili zawierania umowy, art. 26 ustawy o rachunkowości poprzez pominięcie faktu, że potwierdzenie salda stanowi odzwierciedlenie dokumentów z ksiąg rachunkowych, a zatem wobec braku noty odsetkowej na dzień 31 grudnia 2000 roku odsetki nie mogą być objęte potwierdzeniem salda, § 7 umowy łączącej strony poprzez dokonanie błędnej wykładni i uznanie, że powódce za okres przed wstrzymaniem dostaw nie przysługują odsetki maksymalne, art. 353 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że brak dochodzenia przez powódkę odsetek jest równoznaczny ze zrzeczeniem się roszczenia, podczas gdy żądanie odsetek jest uprawnieniem strony i może być zrealizowane w dowolnym momencie. Zarzucono także Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisów prawa procesowego to jest przepisów art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów i dokonanie dowolnej, błędnej ich oceny, skutkującej przyjęciem, iż potwierdzenie salda obejmowało odsetki, podczas gdy jest to sprzeczne zarówno z przepisami ustawy o rachunkowości, jak i z samą treścią potwierdzenia salda, w którym mowa jest o saldach figurujących w księgach, art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku, w jaki sposób sąd wyliczył kwotę co do której utrzymał w mocy nakaz zapłaty oraz brak jakiegokolwiek odniesienia do odsetek od faktur, objętych notą odsetkową, art. 299 k.p.c. poprzez uznanie za bardziej wiarygodne wyjaśnienie strony pozwanej niż zeznań świadka i oparcie na nich rozstrzygnięcia.

W uzasadnieniu apelacji wskazano, że błędnie Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny wskazując, że saldo rozliczeń między stronami na dzień 31 grudnia 2010 roku wykazuje zerową wysokość wzajemnych zobowiązań także w zakresie odsetek za opóźnienie w terminach zapłaty. Podniesiono, że w potwierdzenie salda dotyczy jedynie istniejących not księgowych, nie może zatem odnosić się do noty odsetkowej, wystawionej dopiero po zakończeniu współpracy przez strony. Niezasadnie także zdaniem apelującego sąd I instancji przyjął wykładnię § 7 umowy, która nie przystaje nawet do literalnej wykładni umowy tym bardziej, że zapis ten przez obie strony przez cały okres współpracy.

Strona pozwana w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie, oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona jedynie w części.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy, w zakresie gromadzenia materiału procesowego przeprowadził postępowanie prawidłowo. Wątpliwości pozostawia ocena dowodu z dokumentu w postaci potwierdzenia salda i to właśnie w zakresie, który miał kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy – a mianowicie w odniesieniu do kwestii dochodzenia ustawowych odsetek za opóźnienie. W rezultacie ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny sprawy jest w większości poprawny, za wyjątkiem tych ustaleń faktycznych, które dotyczą znaczenia wspomnianego wyżej problemu. W tym zakresie Sąd Okręgowy poczynił odmienne ustalenia faktyczne na podstawie odmiennej oceny dowodów, zaś w pozostałym zakresie – wziął pod uwagę ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego czyniąc je częścią własnego rozstrzygnięcia.

Skarżąca oparła apelację zarówno na zarzutach naruszenia prawa procesowego (art. 233 § 1 k.p.c., 328 § 2 k.p.c., 299 k.p.c.) jak i zarzutach naruszenia prawa materialnego (art. 65 § 1 i 2 k.c. oraz art. 26 ustawy o rachunkowości, § 7 umowy łączącej strony, art. 353 § 1 k.c.).

Należy wskazać, że w pełni uzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., gdyż Sąd Rejonowy dokonał błędnej oceny dowodu w postaci dokumentu potwierdzenia salda skutkującej ustaleniem, że potwierdzenie salda obejmuje także, nie naliczone do dnia wystawienia tego dokumentu odsetki, oraz art. 328 § 2 k.p.c. gdyż sąd nie wskazał w uzasadnieniu wyroku sposobu w jaki wyliczył zasądzoną kwotę. Uzasadniony także okazał się zarzut naruszenia przepisu art. 26 ustawy o rachunkowości, poprzez pominięcie zastosowania tego przepisu. Całkowicie zaś bezzasadny okazał się zarzut naruszenia art. 65 k.c.

W pierwszej kolejności podlegają rozpoznaniu zarzuty natury proceduralnej, bowiem naruszenie prawa procesowego może prowadzić do uznania, że ustalony w sprawie stan faktyczny nie jest prawidłowy i nie pozwala na ocenę zarzutów odnoszących się do wykładni lub zastosowania prawa materialnego. W niniejszej sprawie będzie to zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Skarżąca wywodziła, że Sąd dokonał błędnej oceny dowodów, gdyż przyjął, że potwierdzenie salda obejmowało także odsetki. Powyższy zarzut należy rozpatrywać łącznie z zarzutem naruszenia przepisu art. 26 ustawy o rachunkowości.

Potwierdzenie sald jest jedną z metodą inwentaryzacji. Zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o rachunkowości jednostka posiadająca należności figurujące w odpowiednich księgach rachunkowych ma obowiązek wysłania do swoich dłużników potwierdzenia salda. Potwierdzenie takie zawiera wykaz dokumentów i ich kwot, które składają się na saldo należności. Wysyła się dwa egzemplarze potwierdzenia (zwyczajowo odcinek A i odcinek B) z prośbą, by dłużnik potwierdził wykazane saldo lub zamieścił specyfikację różnic (na odcinku B) i odesłał do wierzyciela. Dodatkowy egzemplarz wysłanego salda pozostaje w dokumentacji jednostki. Ustawa nie przewiduje „milczącej akceptacji salda” w związku z tym potwierdzenia nie odesłane uważa się za niepotwierdzone i saldo podlega inwentaryzacji metodą weryfikacji. Inwentaryzacja należności może być przeprowadzona na dowolny dzień w ostatnim kwartale roku obrachunkowego lub pierwszych 15 dniach kolejnego roku (por. art. 26 ust. 3 pkt 1 u.o.r.). W praktyce najczęściej wysyła się potwierdzenia salda na koniec miesiąca obrachunkowego (np. na dzień 31 października lub 30 listopada, przy założeniu, że rok obrachunkowy równa się kalendarzowemu) odpowiednio wcześniej, aby dać czas kontrahentom na weryfikację i odesłanie. W praktyce często prowadzi się także uzgodnienia telefoniczne lub e-mailowe, jednak efektem tych uzgodnień powinno być potwierdzenie salda podpisane przez kontrahenta w formie papierowej lub gdy odsyłane jest e-mailem podpisane elektronicznym podpisem bezpiecznym.

Trafnie apelujący zauważa, że potwierdzenie sald może dotyczyć jedynie wskazanego w księgach rachunkowych jednostki stanu aktywów. W potwierdzeniu salda konieczne jest istnienie dokumentu określającego odpowiednią należność. Nota odsetkowa (...) została wystawiona w dniu 22 stycznia 2013 roku, zatem oczywistym jest, że wskazane w niej roszczenia odsetkowe nie znalazły się w potwierdzeniu salda. Nietrafnie Sąd Rejonowy wskazał w motywach zaskarżonego wyroku, że skoro w dokumencie potwierdzenia salda wystawionego na dzień 31 grudnia 2010 roku nie ujęto odsetek za opóźnienie w zapłacie należności, to oznacza, że powódka zrezygnowała z naliczenia tych odsetek, zaś późniejsze ich naliczenie sporządzone na zakończenie współpracy potraktować należy jako sprzeczne z dobrymi obyczajami kupieckimi, co nie zasługuje na ochronę. Z powyższym argumentem nie sposób się zgodzić. Dopiero zrzeczenie się roszczenia mogłoby pozbawić powoda prawa do dochodzenia przed sądem należności odsetkowych. Należy przypomnieć, że zrzeczenie się roszczeń jest oświadczeniem materialnoprawnym, które ocenia się według przepisów kodeksu cywilnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 1973 r. II PZ 36/73).

Pod względem skutków materialnoprawnych zrzeczenie się roszczenia, będące przedmiotem regulacji prawa procesowego jest podobne do zwolnienia z długu, które jest uregulowane w prawie materialnym. Zwolnienie z długu ma jednakże postać umowy, musi być zaakceptowane przez dłużnika (art. 508 k.c.). W przypadku wytoczenia powództwa mimo zrzeczenia się roszczenia lub zwolnienia z długu skutek procesowy jest taki sam: powództwo podlega oddaleniu jako nieuzasadnione materialnoprawnie (por. wyrok. Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2009 r. I PK 142/08). W niniejszej sprawie skoro umowa stron z dnia 22 października 2008 roku będąca podstawą zobowiązania, zawarta była w formie pisemnej, także zwolnienie z długu powinno być dla swej ważności stwierdzone pismem (art. 77 § 1 k.c.). W niniejszej sprawie strona pozwana nie wykazała w żaden sposób, aby strony zawarły na piśmie porozumienie odnośnie zrzeczenia się przez powoda możliwości dochodzenia odsetek.

Zasadnie także apelujący zarzucił Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisu art. 328 § 2 k.p.c poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku, w jaki sposób Sąd I instancji wyliczył kwotę co do której utrzymał w mocy nakaz zapłaty, oraz brak jest jakiegokolwiek w motywach zaskarżonego wyroku odniesienia co do odsetek od faktur objętych notą odsetkową. Sąd Okręgowy na rozprawie odwoławczej dostrzegając ów fakt, zapytał pełnomocnika powoda, od jakiej faktury wymienionej na nocie odsetkowej (...) domaga się odsetek. Strona powodowa oświadczyła, że domaga się odsetek maksymalnych poczynszy od faktury (...) z terminem płatności oznaczonym na dzień 28 października 2009

roku. Sąd Odwoławczy biorąc pod uwagę powyższą argumentację uznał za zasadne powództwo odnoszące się do odsetek ustawowych za opóźnienie z art. 481 § 1 k.c. poczynsz od odsetek naliczonych od faktury VAT (...) wskazanych w nocie odsetkowej (...). Suma tych odsetek wynosi kwotę 3743,70 złotych.

Niezasadne okazały się dalsze zarzuty apelacji. Nietrafnie skarżący zarzuca, że Sąd Rejonowy naruszył przepis art. 299 k.p.c. poprzez uznanie wiarygodności wyjaśnień strony pozwanej. Rację ma apelujący, że dowód z przesłuchania stron powinien być przeprowadzony jedynie wówczas, gdy za pomocą innych środków dowodowych nie zostały dostatecznie wyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Jednocześnie należy podkreślić, że potrzeba lub zbędność przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron (art. 299) indywidualizuje się w konkretnej sprawie, na tle istniejących uwarunkowań (por. wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 2 sierpnia 2007 r., V CSK 124/07, niepubl.). W niniejszej sprawie wbrew twierdzeniom strony powodowej, Sąd Rejonowy analizując sporny zapis § 7 umowy oparł się nie tylko na wyjaśnieniu reprezentanta strony pozwanej. Konkluzja ta prowadzi także do wniosku, że Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszenia prawa materialnego w postaci art. 65 k.c.

Omówienie tej kwestii rozpocząć wypada od stwierdzenia, że zasadniczo zarzut oparty na podstawie naruszenia prawa materialnego można skutecznie zgłosić tylko wtedy, gdy ustalony przez sąd stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie nasuwa zastrzeżeń z punktu widzenia jego zupełności i poprawności. W razie istotnej ułomności podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku nie jest możliwa miarodajna ocena trafności dokonanej subsumcji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 92/04, Lex nr 194083). Po drugie, jak przyjmuje się w orzecznictwie skarżący zarzucający naruszenie prawa materialnego powinien określić konkretny przepis prawa naruszonego przez sąd ze wskazaniem, na czym, w ocenie skarżącego, polegała błędna jego wykładnia lub niewłaściwe zastosowanie, jaka powinna być wykładnia prawidłowa lub jaki inny przepis należało zastosować. Podkreśla się, że naruszenie prawa materialnego nie może być uzasadniane błędami w zakresie ustaleń faktycznych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2010 roku, II CSK 352/09, Lex nr 574525).

W niniejszej sprawie skarżąca uzasadniła zarzut naruszenia art. 65 k.c. w istocie stanowiący błędne ustalenia faktyczne. W płaszczyźnie art. 65 k.c. Sąd odwoławczy nie może oceniać prawidłowości dokonanej przez Sąd I Instancji wykładni, a jedynie fakt jej dokonania w aspekcie wymienionych w tym przepisie przesłanek. Możliwe jest zatem jedynie zbadanie czy Sąd przeprowadził wykładnię umowy, a mianowicie czy tłumaczył oświadczenie woli jak tego wymagały ze względu na okoliczności, w których zostało złożone, zasady współżycia społecznego i ustalone zwyczaje oraz czy badał w umowie zgody zamiar stron i cel umowy, czy też bardziej opierał się na jej dosłownym brzmieniu. Skarżąca nie zarzucała Sądowi wadliwości w samym procesie wykładni, ale wadliwość wyników wykładni. Nie twierdziła, że Sąd nie zbadał zamiaru stron, a raczej wywodziła, że po zbadaniu go wyciągnął logicznie niepoprawne wnioski, co jednak kwalifikuje się w kategoriach błędnej oceny dowodów, gdyż wadliwość wnioskowania Sądu wyniknęła ze zbyt ogólnej przeprowadzonej analizy materiału dowodowego, a jednocześnie nie miała wpływu na przyjęcie przez ten Sąd określonej podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

Reasumując należy wskazać, że zarzut naruszenia art. 65 k.c. nie może być uzasadniony twierdzeniem o błędnym ustaleniu treści oświadczenia woli, gdyż zrekonstruowanie treści oświadczenia woli należy do ustaleń faktycznych.

Nie trafnie także apelujący zarzuca Sądowi Rejonowemu dokonanie błędnej wykładni § 7 umowy łączącej strony, poprzez uznanie, że powódce za okres przed wstrzymaniem dostaw nie przysługują odsetki maksymalne. Sąd Rejonowy dokonując wykładni zawartej przez strony umowy trafnie zwrócił uwagę odwołując się do § 9 umowy, że zobowiązanie wekslowe pozwanej miało na celu zabezpieczenie ewentualnych roszczeń powódki powstałych na skutek niedotrzymania postanowień umownych. Jednocześnie w pkt 2 wskazano, że powódka jest uprawniona do wystawienia weksla w przypadku opóźnień pozwanej z zapłatą na sumę należności pozostającej do zapłaty powiększonej o odsetki za opóźnienia w zapłacie. Sąd Rejonowy trafnie wskazał także, że użyty w § 7 umowy zwrot "wówczas" opierając się na literalnej wykładni umowy, wskazuje, że aby zaktualizowało się uprawnienie powódki do żądania odsetek maksymalnych niezbędne jest spełnienie dwóch przesłanek: niedotrzymania terminów zapłaty przez pozwaną oraz wstrzymanie dostaw. Przy czym niezbędne jest wystąpienie obu przesłanek łącznie. Istotne jest także, że strony postanowiły, że powódka ma prawo wstrzymania kolejnych dostaw w sytuacjach przewidzianych w

§ 7 ust. 2 i 3 umowy. Uregulowanie zawarte w § 7 ust. 2 i 3 umowy uprawniające powódkę do wstrzymania dostaw paliwa w sytuacji nie wypełniania przez pozwanego zobowiązań umownych (terminowe regulowanie należności, oraz spłata zaległości do kwoty limitu kredytu kupieckiego) jest dopuszczalne, nie pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Z powyższego wynika, że wstrzymanie dostaw przez powódkę uprawniające do naliczenia odsetek maksymalnych musi być spowodowane zachowaniem pozwanej polegającej na niedotrzymaniu umownych terminów zapłaty lub przekroczeniem kredytu kupieckiego. Strony nie określiły jakie opóźnienie w terminowym regulowaniu obowiązku zapłaty uprawnia powódkę do wstrzymania dostaw. Rację ma strona pozwana twierdząc, że strony nie umówiły, się każdorazowe przekroczenie umownych terminów zapłaty uprawnia powódkę do naliczania odsetek maksymalnych, a jedynie taka sytuacja w której powódka wskutek naruszenia obowiązków umownych przez pozwaną zaprzestaje dostaw. W niniejszej sprawie nie nastąpiło wstrzymanie dostaw przez powódkę na skutek braku terminowych płatności, a z zeznań świadka M. C. wynika, wprost, że wystawiono notę obciążającą pozwaną odsetkami maksymalnymi po zakończeniu współpracy, nie warunkując tego wstrzymaniem dostaw.

Biorąc powyższe pod uwagę należało w oparciu o normę art. 386 § 1 k.p.c. zmienić wyrok Sądu Rejonowego i utrzymać nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 18 października 2012 roku w sprawie X GNe 3012/12 w części, co kwoty 3743,70 złotych. Kwota ta stanowi odsetki ustawowe za opóźnienie na podstawie art. 481 § 1 k.c. począwszy od odsetek naliczonych od zapłaty za fakturę VAT (...) wskazanych w nocie odsetkowej (...) z ustawowymi odsetkami do dnia 9 października 2012 roku, gdyż termin zapłaty sumy wekslowej upłynął w dniu 8 października 2012 roku. Nie była sporna między stronami należność w postaci odsetek ustawowych za zwłokę od kwoty 123946,91 złotych od dnia 9 października 2012 roku do dnia 10 października 2012 roku i w tej części także należało utrzymać nakaz zapłaty. Strona powodowa pozwem domagała się zasądzenia kwoty 7599,10 złotych, uznając za uzasadnioną kwotę 3743,70 złotych, należało uchylić nakaz zapłaty w części i oddalić powództwo o zapłatę kwoty 3855,40 zł (7599,10 zł- (...),70). Strona powodowa domagając się w pozwie należności odsetkowych powołała się także na odsetki maksymalne od niezapłaconych faktur na łączną kwotę 123946,91 złotych, nie objęła tych należności notą odsetkową z dnia 22 stycznia 2013 roku nr (...). Jak wskazano powyżej strona powoda nie może domagać się odsetek maksymalnych powołując się na zapisy § 7 umowy. Skoro żądanie strony powodowej odnośnie odsetek od faktur FS (...), FS (...), FS (...) obejmowało jedynie odsetki maksymalne i nie zostało ujęte w nocie odsetkowej nr (...) nie sposób twierdzić, że powód dochodzi od pozwanej odsetek ustawowych od należności z tych faktur ponad dzień 9 października 2012, tym bardziej, że żądanie pozwu obejmuje jedynie odsetki ustawowe od kwoty 123946,91 złotych od dnia 9 października 2012 roku do dnia 10 października 2012 roku.

Konsekwencją zmiany wyroku Sądu I instancji była też konieczność zmiany zaskarżonego wyroku w części orzeczenia o kosztach procesu. W oparciu o normę art. 100 k.p.c. należało stosunkowo rozdzielić koszty procesu za postępowanie przez Sądem I instancji. Strona powodowa utrzymała się w 49,62% ze swoim roszczeniem przed Sądem Rejonowym i w takiej też proporcji orzeczono o kosztach. Powódka poniosła koszty w kwocie 1312 złotych (95 zł- opłata sądowa od pozwu, wynagrodzenie pełnomocnika wraz z opłatą skarbową z czego 49,62% daje kwotę 651 zł. Koszty pozwanej to kwota 1502 zł z czego 50,38% daje kwotę 756,70 złotych. Różnicę tych kwot 105,70 zł zasądzone od podwoda na rzecz pozwanej.

Na podstawie art. 385 k.p.c w pkt II wyroku oddalono apelację w pozostałej części

O kosztach procesu za postępowanie apelacyjne orzeczono w pkt III wyroku w oparciu o normę art. 100 k.p.c. Apelacja powódki została uwzględniona w 28% i w takim też stosunku rozdzielono koszty postępowania odwoławczego.

VIII Ga 237/13

ZARZĄDZENIE:

1. odnotować,
2. przedłożyć uzasadnienie do podpisu członkom składu orzekającego,

3. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda oraz pełnomocnikowi pozwanej,
4. po nadejściu zwrotek zwrócić akta Sądowi Rejonowemu.